

Burgerschap in beeld

De samenleving hecht steeds meer belang aan burgerschapsonderwijs. Dat blijkt ook uit het recente wetsvoorstel van minister Slob, bedoeld om scholen duidelijk te maken waar het om moet gaan bij burgerschapsonderwijs: ‘de ontwikkeling van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de mensenrechten en het bijbrengen van de sociale en maatschappelijke competenties die leerlingen in staat stellen om deel uit te maken van en bij te dragen aan de samenleving’.

In het kader van Curriculum.nu heeft burgerschapsonderwijs een eigen ontwikkelteam en ontwikkel-scholen. Annette van der Laan en Jeroen Bron maken deel uit van het team en zij zorgen vanuit SLO voor inhoudelijke ondersteuning. Het ontwikkelteam burgerschap bestaat uit twee schoolleiders en veertien leraren (po, vo, vso, praktijkonderwijs) en komt vijf keer bij elkaar om te werken aan de ontwikkeling van burgerschapsonderwijs voor alle type leerlingen en onderwijssectoren. Na elke bijeenkomst worden de opbrengsten voorgelegd aan het onderwijsveld, zodat iedereen die dat wil er feedback op kan geven. Bron: “De eerste bijeenkomst van het ontwikkelteam was bedoeld om een visie op het leergebied burgerschap te formuleren. Op de conceptversie van die visie kwamen in de feedbackfase meer dan duizend opmerkingen binnen.”

Draagvlak

Was dat niet even slikken? Van der Laan: “Nee, het bewijst juist dat het onderwerp burgerschap echt leeft in het onderwijs. De opmerkingen zijn zo goed mogelijk verwerkt in de herziene visie. Zo werk je aan draagvlakverbreding. Van de consultatie is op de website van curriculum.nu een verslag beschikbaar. Daarin legt het ontwikkelteam uit welke keuzes er zijn gemaakt bij het verwerken van de feedback, zodat iedereen kan zien hoe zorgvuldig er met de reacties is omgesprongen.”

Grote opdrachten

Waar moet burgerschap over gaan? Het tweede tussenproduct bevat een aantal ‘Grote opdrachten’. Die hebben betrekking op de meest wezenlijke onderwijstaken van burgerschap. Bron: “Het zijn dus opdrachten die de samenleving stelt aan burgerschap. Ze vormen de basis voor de doorlopende leerlijn van po en vo.” Voor burgerschap hebben de leraren van de ontwikkelteams elf Grote opdrachten geformuleerd, gegroepeerd in vijf delen: democratie, diversiteit, technologisch burgerschap, globalisering en duurzaamheid. De Grote opdrachten liggen nu ter consultatie bij de ontwikkelscholen. Verder kan opnieuw iedereen die dat wil er commentaar op geven. Van der Laan: “Het is de bedoeling dat de elf ontwikkelscholen de tussenproducten in hun eigen onderwijs uittesten. Zij verzamelen feedback van leraren, leerlingen en ouders. Daarmee werkt het ontwikkelteam verder aan de vertaalslag naar de

onderwijspraktijk. Dat geldt ook voor de volgende stap in het ontwikkelproces, het uitwerken van de Grote opdrachten in ‘bouwstenen’. Deze bouwstenen bestaan uit een beschrijving van de kennis en vaardigheden die voor alle leerlingen van belang zijn in de verschillende fases van het primair en voortgezet onderwijs.”

Stap voorwaarts

Burgerschap is al langer een wettelijke opdracht aan het onderwijs. SLO heeft diverse voorbeeldleerplannen ontsloten op www.burgerschapindeschool.nl. Wat is er nu veranderd? Bron: “Het begrip was niet duidelijk omschreven en scholen wisten niet goed wat er van hen verwacht werd. Nu heeft de minister de wettelijke omschrijving van burgerschap aangescherpt. Wat betreft het tweede punt: dat is precies waar het ontwikkelteam nu voorstellen voor doet.” Een andere stap voorwaarts is volgens Van der Laan dat er nu gewerkt wordt aan een doorlopende leerlijn po/vo: “Met een doorlopende leerlijn hebben scholen meer houvast en kan er bovendien meer samenhang en afstemming komen tussen primair en voortgezet onderwijs. Daarom is het ook zo goed dat in het ontwikkelteam leraren uit po en vo zitten.”

17 slo

School als oefenplaats

Uit de visie op het leergebied Burgerschap: “Kenmerkend voor burgerschapsonderwijs is vooral dat de school fungeert als een oefenplaats. Leerlingen krijgen ruimte om te werken aan vaardigheden zoals communiceren, samenwerken en deelnemen aan besluitvormingsprocessen; het onderzoeken en zelf formuleren van opvattingen en houdingen en het reflecteren daarop; kritisch en creatief denken, het ontwikkelen van empathische vermogens en redeneren en argumenteren.”

Meer informatie:
Jeroen Bron, j.bron@slo.nl of
Annette van der Laan, a.vanderlaan@slo.nl
www.burgerschapindeschool.nl

Zie ook:
www.internetconsultatie.nl/burgerschap/document/3670